

okuyucu köşesi

NETAŞ... NEREYE KADAR?

Netaş, bir zamanlar ülkenin kârlılık açısından ilk 10 şirketi arasına giriyordu. 3500'ün üzerinde çalışanı vardı. Bunların büyük bölümü üretim-montaj işçileriydi. 500 kadar da mühendis çalışmaktaydı Netaş'ı ve Netaş AR-GE Bölümü ülkenin önde gelen araştırma-geliştirme merkezlerinden biri idi. Telefon-santral pazarındaki bir tekel niteliğindeki egemenlik de Netaş'ı plansız sağlıklı-kof bir büyümeye yöneltmiş, yönetim kısa sürede bir holding yapısını hedeflemeye başlamıştı. Ama öte yandan, aynı pazarda başka çokuluslu tekeller de boy göstermeye başlamıştı. İşte 1980 sonrasında ünlü Netaş grevi bu koşullarda yaşandı, ve hükümet-MESS-Netaş yönetimi üçlüsü işçilerin bu 3 aylık hak aramalarını içlerine sindiremediler. Grevin bitiminden kısa bir süre sonra ünlü "tenkiset"ler başladı. Ve zaman içinde pazardaki payın daralmasından ileri gelen ekonomik gerekçelerinde, ortaya çıkmasına rağmen bu seferinde öncelikle hak arayan -boyun eğmeyen çalışanların çıkarılması hedeflendi. Son 1.5 yıl içinde 1600'ün üzerinde (çoğunluğu sendikali işçiler) çalışanın işlerine son verilirken, Netaş'daki çalışan sayısı da 1900'lere düştü. Bu arada sendikanın (Otomobil-İş) yetkisi düştü ve yasalara göre tüm işçiler sendikaya üye olsalar bile, sendikanın yetki almasına sayıca olanaksız olduğu bir yapı oluşturuldu. Ne denli ilginçtir ki, bu 1900 çalışanın ancak 450 kadarı üretim işçisidir ve son tenkisatta (yılbaşı öncesi) çoğunluğu gene üretim işçileri oluşturmuştur.

Netaş yönetimine sorarsanız pazardaki ani ve büyük çaptaki küçülmenin kaçınılmaz sonucudur bu. Madalyonun bir yüzü böyledir; ama bir de öbür yüzü var...

öbür yüzünde ise, tüm bu timsah gözyaşlarına karşın üst-düzyer yöneticilerin, saltanat sürdürdükleri bir yapı vardır. Yeni genel müdürlük binasının perdelerini "atlas"dan, halûarım "ibrişimden" dekore etmek için su gibi paralar harcanmaktadır. Üst düzey yöneticilerin beğenmedikleri Doğan otomobillerin Ford 2000'lerle değiştirilmesi planlanmaktadır.

Ve de bir nokta ödünsüz uygulanmaktadır.: Bunalımın bedeli çalışanlara ödetilmekte; ortadaki nimetlerdense bir avuç üst düzey yöneticisi yararlanmaktadır.

Bu arada şimdiye dek biçimsel olarak uyulduğu izlenimi verilen yasalara uyma gereği de duyulmamaktadır. Bunun son örneklerinden biri, "myopati-musciler distrofi" hastalığı nedeniyle özürli -ama onurlu- biçimde yaşamım tekerlekli sandalyede sürdüren üyemiz Elektronik Mühendisi Yakup Sayın'ın başına gelenlerdir. Yakup Sayın, uzun süre çabaladıktan sonra İşçi Bulma Kurumu'nun bildiriyle (yasa gereği % 2 özürli insan çalıştırma zorunluluğu uyarınca) 3 yıl önce Netaş'a girmişti. Arada şanssızlıkla ciddi bir trafik kazası geçirip 6 ayı aşkın hastanede yattıktan sonra bile özürli olmanın ardına saklanmadan en dinamik-üretken işlerde çalışmak istemiş ve Yazılım-Donanım Test ve Entegrasyon bölümünde çalışmalarını sürdürmüştü. Netaş'ın yeni yerli tasarımlarının ve sahada görülen sorunların sürekli denendiği, düzeltildiği yüzlerce tasarım mühendisine hizmet veren bu sistemleri ayakta tutmak için, Yakup Sayın tekerlekli sandalyesiyle laboratuvarı bir uçtan bir uca arşınlarken, birden kendisini kapının önünde buluverdi. O da "yılbaşı hediyesi" tenkisatında armağanım almıştı. Hem de % 2 oranının bozulmasına aldırılmadan, öyle ya, Yakup da boynunu büküp durmasını bilseydi. Üst seviye yöneticilere check-up için deste deste milyonlar ayrılırken işçilere, mühendislere en kritik hastalıklarda bile çok sınırlı yardım olanağı veren yeni sağlık yönetmeliğine karşı çıkmasıydı örneğin...

Kural işliyordu: Uysal uysal oturmamanın Netaş'ta barınma şansı yoktu: Yasayı,çiğnemek mi, ek % 2 özürli çalışan oranım bozmanın bedeli olan 15.000.-TL'yi ödersiniz olur biter.

Yakup Sayın'ın öyküsü böyle süredursun, 10 ay kadar önce aynı bölümün müdürü olarak çalışmaktayken, 17. maddeyle "başkalarına ibret olsun diye" benim de görevime son verildi. Ancak daha mahkemeye başvurmaya gerek kalmadan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca 17. madde uygulaması haksız bulundu. Yasaları kötü niyetle zorlayarak sürdürüle gelen bu baskıcı uygulamalar bu kez panik halinde düzeltilmeye çalışıyor, yazı ardına yazı gönderilerek tazminatımı almam isteniyor, son olarak da personel direktörü (Ahmet Gökçen) tarafından "tazminatımı almam için" noterden "İHTARNAME" gönderiliyordu. Netaş tüm bunları yaparken, uzun yıllar özveriyle çalıştığım araştırma-geliştirme bölümünde müdür durumundayken "basın bültenleriyle" afişe edilerek işten çıkartılmamın, uzun süre iş bulmakta zorluk çekmemin, öte yandan maddi-manevi ciddi kayıplara uğramama neden olduğunu hiç aklıma getirmiyordu.

Ve bu derslere rağmen korku içinde yeni saldırganlıklar, yeni yasa ihlalleri sürüp gidiyor....

Recep AKTAŞ